

BEVEZETŐ

Magyarországon 1870 óta tartanak – általában évtizedenkénti rendszerességgel – teljes körű népszámlálást. Hosszú ideig a társadalmi és gazdasági folyamatok értékeléséhez és a tervezéshez ez elegendőnek bizonyult. Az elmúlt évszázad második felében e folyamatok felgyorsultak, aminek következtében az adatok a korábnál gyorsabban avultak. A felhasználók részéről fokozódott az igény a minél frissebb, naprakészebb információk iránt. Az adatigényekhez igazodva a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) az 1960. évi népszámlálást követően két teljes körű népszámlálás között a népesség és a lakásállomány egy részét érintő kis népszámlálást, ún. mikrocentzust hajtott végre. A legutóbbi ilyen jellegű adatfelvételre, amely a népesség és a lakásállomány 2 százalékára terjedt ki, 2005. április 1-jei eszmei időponttal került sor.

A 2005. évi mikrocentzus eredményeit a KSH kiadványsorozatban teszi közzé. A sorozat első két kötete az országgyűlési egyéni választókerületek, illetve a népesség és a lakások általános jellemzőit mutatta be. Ezt követően folyamatosan jelennek meg az adatfelvétel egyes témáit összefoglaló, rövid szöveges elemzést is tartalmazó adattárak. Közülük e kiadvány megjelenésekor már kapható, illetve interneten hozzáférhető *A foglalkoztatottak helyzete, a Termékenységi adatok, a Háztartástípusok, családformák, A munkanélküliek adatai, Lakások, lakáskörülmények, valamint A foglalkoztatottak napi közlekedési szokásai* című kiadvány.

Jelen kiadvány e sorozat tagja, és jelentős részben olyan információkra épül, amelyeket az adatfelvételkor közvetlenül nem kérdeztünk, ám az adatfeldolgozás 2001. évi népszámlálást követő új módszereinek felhasználásával olyan információkhoz jutottunk a családok, azon belül a gyermekek jellemzőiről, életviszonyairól, amelyek nem részei a népszámlálások hagyományos adatfeldolgozásainak és adatközléseinek, sőt más lakossági adatfelvételekből sem nyerhetők ki.

A kötet – a rendelkezésre álló adatok vonatkozásában több évtizedre visszanyúlóan is – hosszú idő óta hiányolt információkat nyújt a családi kötelékben élő gyermekek demográfiai, iskolázottsági, gazdasági aktivitási összetételéről, mindezt aszerint csoportosítva, hogy a gyermek párkapcsolaton, azaz házasságon vagy élettársi kapcsolaton alapuló, netán egyszülős családban él. Ezek az alapinformációkon túl – esetenként 2001-re visszanyúlóan is – kombinációs táblák mutatják be az együtt élő testvérek számát, kor, nem gazdasági aktivitás szerinti összetételét, a vér szerinti és a nem vér szerinti szülők megoszlását és legfontosabb jellemzőit, továbbá azt, hogy a gyermekkel él-e közös lakásban nagyszülő, aki nevelésében, ellátásában a szülő(k) segítségére lehet. A kötet e részletes, esetenként többszörös kombinációkat is tartalmazó táblázatok többségét településtípusonkénti, azon belül Budapest, megyei jogú városok, többi város, községek, valamint régiókénti bontásban is tartalmazza.

A következő fejezetben ún. terület soros táblázatok segítségével, egymással összehasonlítható módon mutatjuk be a gyermekek, a gyermekes családok legfontosabb jellemzőit. A táblázatok az adatokat régióként, azon belül megyéenként és településtípusonként tartalmazzák.

A szöveges elemzés összefoglalja, összehasonlítja és értékeli az eltérő családtípusokban élő gyermekek legfontosabb jellemzőinek eltéréseit és hasonlóságait, felhívja a figyelmet a számukban és összetételükben bekövetkezett időbeli változásokra, információkat nyújt a vér szerinti és a nem vér szerinti szülőkkal, valamint a nagyszülővel közös lakásban élő gyermekek számáról és összetételéről.

Az adatok értelmezését a használt fogalmak magyarázatát tartalmazó fejezet segíti.

A kiadvány anyaga a képernyőn jól követhető, valamint továbbfelhasználásra is alkalmas formában megtalálható és ingyenesen letölthető a www.ksh.hu internetes portál *Népszámlálás, mikrocentzus* menüpontjából, valamint a www.mikrocentzus.hu oldalról.

Budapest, 2006. december